

Guia de suport a la comunicació oral

[3] DISPOSITIO

Què dic primer?

Un cop hem triat la matèria del nostre discurs hem de determinar-ne la forma, la disposició de les idees. Aquesta disposició no és neutra; en alguns manuals d'oratoría es compara la disposició del discurs amb la disposició dels exèrcits en les batalles: distribuir la informació de manera eficaç és un exercici tàctic que ens pot fer guanyar.

La *dispositio* ens duu a preguntar-nos com organitzem el contingut: quines són les idees principals, quina progressió lògica facilita la comprensió del discurs, quines marques d'ordre ajuden l'audiència a no perdre el fil... Aquestes decisions suposen l'elaboració del guió, la columna vertebral del text.

Quan determinem l'estructura de la intervenció no només hem de valorar quin ordre és el més entenedor per a la presentació de les idees, sinó que hem de tenir en compte els diferents nivells d'atenció de l'audiència. Generalment, l'atenció del públic disminueix a mesura que la intervenció avança. Pot mantenir-se en moments clau (especialment si els destaquem), però hem de preveure les oscil·lacions d'atenció.

Em quedo amb l'estructura típica?

La retòrica clàssica proposa una estructura eficaç que s'adequa a aquests graus diferents d'atenció. Es tracta de la clàssica estructura en tres parts: introducció, cos i conclusió. Aquesta estructura es subdivideix en d'altres de menors segons la seva funció en el discurs.

És segur que ja coneixes aquesta estructura i l'has emprat en textos i discursos. Pensem què en volem obtenir, analitzem-la, fem-ne un ús conscient.

La introducció és l'arrencada del discurs. Es proposa captar l'atenció del públic, situar el tema i crear un clima favorable. Podem distingir-hi dues parts, lligades a dos objectius diferenciats: l'exordi i la *partitio*.

L'exordi és la primera presa de contacte amb el públic. Establir aquest contacte és totalment necessari: podem saludar, presentar-nos i intentar desvetllar l'interès o, fins i tot, aconseguir una predisposició a escoltar-nos (*captatio benevolentiae*). En l'arrencada és aconsellable evitar actituds que malmetin la nostra imatge com a oradors o afirmacions que predisposin a desconfiar de la capacitat de comunicar: no explicitis la inseguretats, la manca de confiança, no afirmis que t'has preparat poc la intervenció... És el moment d'avançar, no de rendir-se.

Un cop ens hem presentat i hem situat el tema, continuem amb la *partitio*. En aquesta part presentem els punts que tractarem. Cal tenir en compte que les característiques de la llengua oral dificulten que el públic recuperi la informació i hem de dotar el discurs de mecanismes que n'afavoreixin la recepció. Com que hi pot haver llacunes en la comprensió del missatge és important avançar l'estructura de la intervenció per compensar la pèrdua d'informació.

El cos és la part més densa i llarga de la intervenció, és el nucli. Té com a finalitat oferir els continguts del discurs de manera ordenada. En l'apartat *De dispositione exercitatio* et presentem algunes estructures clàssiques de distribució de la informació que pots consultar i que et poden ajudar a triar un ordre adequat. De tota manera, el més important és entendre que no hi ha un ordre únic, l'ordre correcte; cal buscar l'organització de les idees que considerem que afavoreix la comprensió i la claredat del discurs. Experimenta diferents estructures abans de triar-ne una, troba-hi avantatges i inconvenients, construeix una xarxa que s'adapti a les teves necessitats.

Finalment, arribem a la conclusió, al final del discurs. Malgrat que de vegades podem caure en la temptació de passar-la per alt, de tancar un discurs elaborat amb un punt i final precipitat i cara de circumstàncies, la conclusió és important. Cal que ens ajudi a fixar l'objectiu comunicatiu, a recuperar l'atenció que potser ha anat perdent l'audiència i, sobretot, a crear una impressió positiva i duradora.

Com en la introducció, podem distingir-hi dos moments lligats a dos objectius diferenciats: la síntesi i la fórmula de tancament. Fer un resum de les idees que s'han desenvolupat en el cos de la intervenció és molt aconsellable; d'aquesta manera ens assegurem que el públic reté la informació rellevant, identifica els conceptes clau de la intervenció. D'altra banda, una intervenció no pot acabar de manera abrupta, necessitem una fórmula de tancament, un element que permeti reconèixer la cadència del final.

Hi ha molts finals possibles: podem optar per fer una proposta o una reflexió relacionada amb el que hem exposat, podem agrair l'atenció de l'audiència, podem sorprendre l'audiència amb una citació, una frase o una imatge que perdura... No cal que ens amoïnem per trobar el final perfecte; n'hi ha prou que evitem les fórmules tòpiques i buides de tancament («això és tot», «se m'ha acabat el temps»...). És important que tinguem la sensació que encara ens comuniquem i ens adrecem a l'audiència, hem de dir alguna cosa que tingui sentit amb lentitud, sense pressa.